НАРОДНИ БРОЈ 47.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: **средом, петком и недељом** на целом табаку, **уторником** на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За **ОГЛАСЕ** плаћа се од сваке врсте 6 нов. оваких ситних слова, а за жит се плаћа 30 новч. сваки пут.
За „**Приослано**“ плаћа се 20 н. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „**ЗАСТАВЕ.**“

Уредништво и администрација „Заставе„ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 175. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 22. НОВЕМБРА 1896. **ГОДИНА XXXI.**

ТЕШКО ИСТИНИ.

Од када је сунца и месеца и на земљи колена људскога, никад ваљда није тако силна и опширна била власт: *лажи и обмане*, као што је данас случај у данашњем „модерноме“ и „просвећеноме“ свету на крају деветнаестога и освитку двадесетога века.

Куд погледиш, свуд је она — лаж; куд год се макнеш, сусрешћеш се с њоме — обманом. Лаже се и обмањује у маломе, лаже се и обмањује у великом. Мало учи од великог. Што је ко вештији у томе, тим више стиче уважења, тим се више уважава умешност његова.

На све стране света широкога а по сред царства лажи и обмане гордо је дигла своју черупаву главу глупа и сирова сила, па хладним гвожђем и врелим куршумом чува и храни то царство своје.

Па зар у доба данашњих дана наших, кад се лажљивци славе и узносе; када се обмањивачи дижу у висине; када се данашња моћ и сила за то што је таква поштује и цени; када се ропски пузи пред силницима и тиранима; када се вековном крвљу извојевана најсветија права људска газе и потиру — данас зар да се чудимо и дивимо, како по неки „избрани“ и „одабрани“ синови данашњег друштва на очиглед целом свету без обзира на висину положаја свога, лажу и обмањују свет? Не, не чудимо се томе, јер то је природна последица данашњег светског искуства, данашње светске управе на кугли земаљској, данашњег целокупног склопа друштвеног, коме за постоље служи лаж и обмана.

Не чудимо се дакле ни племенитом грофу, бану троједничком, кад пред лицем целе земље, кад на очи целе Европе и васколиког поштеног и образованог света хотимично поједине догађаје у земљи својој друкчије приказује, те навалице хоће да докаже, да је народ у Троједници сам собом из сопствене своје побуде дигао се, да походи познату толи извикану и исмејану јудео-мађарску миленијску изложбу.

Сетимо се само оног силног тумарања и трчкања разне „поглавите“ господе и њихових верних начелника и натароша многобројних, који су јурили од општине до општине, те које милом, које силом наговарали народ и гонили, да које о општинском, које опет о државном трошку, иде на изложбу, не би ли ма у колико тиме смањили предстојећи велики дефицит изложбе а увеличали славу троједничких „поглавитих.“

Сетимо се само оних дугих низова железничких кола, која се у оно време стављала на расположење свугде и свакоме, само да се умножи број посетилаца изложбе.

Сетимо се тога и свега онога, што је у оно време у тој ствари урађено од стране бана и његових; сетимо се, да оно мало „народа“ што је ишло на изложбу, управо и није народ, већ с брда с дола скупљена светина; *а крај тога сетимо се поново оне бруке и срамоте, што ју је јудео-мађарска изложба доживела, преживела и под њоме у гроб легла* — па се не чудимо, и опет велимо, троједничком бану, што онако говори у сабору, а јавно пред образованим и поштеним светом као да је бајаги, народ у Троједници сам од себе „похрлио“ да види „своју“ рођену изложбу, те тиме да покрије и своју и својих будимпештанских пријатеља бруку и срамоту.

Кад се племенити бан у сабору позива да одговори, је ли потрошено за ход на миленијску изложбу и за железничке влакове новца државног, он слободно и једноставно одговара да *није*, и још се хвали, како је и против воље и рада опозиције и опет отишло у Пешту 15.000 — Хрвата! А свако знаде, шта се радило, јер они верни гладници што су ишли на миг великих жупана у Пешту, знали би бану рећи, колико је истине у оној његовој речи: *Није.*

Не чудимо се, дакле, што је то тако, јер где је толико бруке и срамоте, као што је око миленијумске изложбе, ту мора бити и покривала за ово, а то покривало зацело није — *истина.* =

Политички преглед.

Угарска.

Јавили смо, да се угарски сабор конституисао изабравши себи за председника Д. *Силађија*, пређашњег председника, а тако исто и два подпредседника и бележнике. Јуче у среду поднет је сабору прорачун за годину 1897. и зак. предлог о индемнитету. Зак. предлог о јефтиној соли за марву и други још пре од владе спремљени предлози. За тим је изабрано још два бележника и одбор за адресу. Интересантно је, да у одбор овај за адресу, није изабран Макс *Фалк*, уредник „Пешт. Лојд“, који је до сад увек био члан тога одбора, а није изабран за то, што се *Банфија* нашао увређен на њега због онаког писања његовог у „Лоју“, које за Банфија ни мало није похвално. Меродавни кругови у владиној странци су због овог запостављања Фалкова врло озлојеђени на Банфија, али, разуме се, са стиснутом песницом у џепу. Осим одбора за адресу, изабрани су и други одбори и свршеце су оне формалности, које су потребне, пре но што ће сабор да ступи у свој стари колосек.

— Угарска влада је *отказала* аустријској влади међу Угарском и Аустријом постојећи уговор о ђумруку и трговини и тај се отказ налази већ од прошлог понедеоника у рукама *Баденија.* И аустријска се влада, веле, спремала за отказ, али је угарска влада овим преухитрила, као оно 1876. год. чему у осталом у Аустрији не дају никакве важности, пошто нема потребе да се жури с тим отказом.

Бугарска.

У Бугарској су довршени избори за собрање. Опозиција је добила око 20 мандата, остали су допали владиним људма. Сви званични и полузванични листови тврде, да су избори у опште текли у миру и реду. Међу тим стижу вести, да су у Софији и још на неким местима камењем побијени неколико жандарма, који су после парадно сахрањени. Према овоме судећи, није ишло баш свугде у „миру“ и „реду.“

— На место министра рата *Петрова* који је дао оставку и одступио, дошао је у *привременом* својству пуковник *Иванов.*

Турска.

Како јављају из *Лондона*, сва питања о Турској биће скорим врло повољно решена. Енглеска влада није свој програм о реформама расправљала појединце са сваком великом силом, него га је поднела свима кабинетима одједаред. Сва питања ће бити решена без икаквих присилних мера.

Автономне вести.

Како се верма школска уредба. У 47. бр. „Срп. Сиона“ на последњој страни расписан је стечај за учитеља у Рац-Алмашу. У ком се тражи *„доброг поведења младић који толиког знања и вештине има, да је кадар 10 до 12 деце, у најнужнијим предметима успешно обучавати. При том да је ваљан певац и дужности овога у цркви и ван ове самостално да отправљати уме. Плата је испод минималне, али укупно до преко 250 фор. излази.“* Може ли што жалосније и јадније од овог бити? О 25-годишњем животу школске уредбе расписује се онаки стечај. Шта ово значи? Је ли ово стечај за приватну кућу или за једну општину. По неким местима у њему рекли би да је за општину. А кад је за општину зар сме тако што изићи на јавност и крај тога што је општина дужна да стечај свој који мисли расписати има послати на преглед епархијском школском одбору. Или је тај стечај изишао са благословом будимског епархијског школског одбора? Има ли тај одбор и једну мрву свести кад је и тако што смео пустити и кад и тако што дозвољава у своме подручју? Јесу ли чланови тога одбора и за један драм способни и достојни да заступају та часна места, кад и оваком чуду не стају на пут и то *данас* кад српској школи над главом виси дамоклов мач? Зна ли епарх. школ. одбор, зна ли и школ. Савет куд води то? Али кога ми питамо? Зар оне који о оваким стварима исто тако мисле као и ова рац-алмашка општина и сличне јој још неке другарице. Јер, да ли би смеле општине овако што расписивати и захтевати, да ли би смеле општине кројити своје стечајеве мимо фасија или где тих нема (а разуме се да је и то кривица Школ. Савета) мимо

ПОДЛИСТАК

ПРЕТПЛАТА НА ПОГРЕБНУ СВЕЧАНОСТ

I.

„Ево већ и седамдесете“, размишљаше г. Кофињон, „лете године, а ја још увек здрав и снажан, још увек могу да радим!“

Без шале, често је њиме овладало тужно расположење, када је помислио на смрт. А она се приближује, не питајући за његове жеље, јавиће се сваког тренутка и потражити своја права. Када ће то бити? Сутра за недељу дана, за десет година, — није ли све једно? И он жали на прохујали живот, на немогућност, да поврати и једну годину из прошлости.

А у истини прохујали живот, за којим је жалио, није баш био красан Још од младости одрицао се свега, што га краси. Његово срце, глава, све његово биће тежило је једној сврси, једна мисао је владала у њему; сврха гадна, не да се извинити — тврдоћа, која тежи једино да стече тајно, да нико и не помишља на то, да га сви држе за сиромаха, а једино он сам да зна, да је богат.

Живео је сиромашно, ускраћивао је себи не само угодности, него и оно, што му је потребно; завадио се са својом породицом, пријатеља није имао, није се познавао са женама, него је свој живот тако проводио, како би могао што више блага нагомилати. Препродавао је, на једном је месту куповао а на другом продавао, па ма то било и уз најмањи добитак. Да би добио два суа, знао би обиграти цео Париз, а у вече би легао са заласком сунца, само да не би трошио на свеће.

Дивота му је ишло за руком. Тај човек, који није требао новац, јер је хтео да живи као просјак, добивао је неочекиван интерес, налазио је најпробитачније послове, изигравао је подузећа од највећег ризика. Није никада сео да се упушта у игру, а једном је купио по спуштеној цени један лутријски лоз, на који је после три месеца пао главни згодитак — 500 хиљада франака. Када је на тај начин проживео 60 год., имао је већ неколико милијуна франака. Већи део свога капитала је метнуо у банку, где се постепено процентима увећавао, а остали је новац чуван у великом ковчегу под тешким бравама.

У стубићима су биле поређане златне, сребрне и бакарне монете, а доле, у ковчегу, су лежале сиве банчине упутнице, везане белим гајтанима. Кад је имао да своме богатсгву придода још коју прегршт злата, отварао је ковчег, пребројавао све стубиће и разгледао их. Беше то за њега најузвишеније уживање, — са заносом се дотицао руком својих драгоцености и, тихо се смешећи, говорио; „Да, моји ме рођаци сматрају за сиромаха, за просјака, а ја сам далеко богатији него сви они заједно. Ала ће се и чудити после моје смрти!“

Навршивши седамдесету, почео је почешће премишљати о смрти, мада му је умерени живот, на који се навикао, подржавао здравље Саме смрти се није бојао, забринуо га је само погреб.

Необична противуречност: прожививши читав живот у таквом тврдичењу, хтео је да великолепношћу свога погреба порази светину. Уживао је размишљајући каквим ће лежати у величанственом сандуку, под високим, богато изатканим и сребрним сузама украшеним балдахином. Његов парадни спровод ће се упутити цркви, где ће га дочекати са свима могућим церемонијама; дванаест свештеника ће служити на опелу; око њега ће горети 500 свећа; онда ће га понети на гробље, у сандуку, покривеном цвећем, на колима у којима ће бити запрегнуто шест коња у црнини и са нојевим перјем на глави.

Али, на несрећу, такав ће погреб стати скупо, а он је био тврд, па му се чак ни после смрти није хтело, да његови наследници имају тако много трошкова. Већ је много пута распитивао код разних друштава за цену, али му је свагде одговорено једно те исто:

„Такав погреб, какав ви желите, т. ј., прве класе . . . са службом, певцима шест коња, с цвећем и катафалком, — стаће 16 хиљада франака, ни потура мање?“

„15 хиљада франака?! . .“

„Да, господине!“

„Али то је ужасно скупо,“

„Па ви желите најраскошнији, није ли истина?“

„Дакако, најбољи!“

„Онда је и цена такова! У погребним свечаностима, као и у свему осталом, ако желиш, да буде добро, не треба жалити новаца . . .“

„Али, 15 хиљада франака, то је ужасно, мислио је Кофињон, — па зар он да потроши за неколико часова више новаца, него за десет година?... Не то није могуће.“ Не гледећи на сву своју жељу није се усудио, да у тестаменту тражи такав погреб. У њему се не престано борила тврдоћа са примамљивом жељом раскошног погреба Али је тврдоћа свагда победу одржала.

Желећи да сатре у себи искушење при помисли на погребни раскош, трудио се да више мисли о своме злату, да се чешће наслађује гледећи га, и да га више пипа рукама.

Једном је нашао утиснуту испод врата његове једне собе, ову објаву:

„Кућа Пајлардо, Отац, Син и Комп.“

„Погребне свочаности.“

Добили медаље на разним изложбама.

„Телефон . . .“

„Поштовани господине!“

Кућа Пајлардо Отац. Син и Комп, познати са својих многобројних клијената, имаде част објавити вам, да од 1-ог јула прима претплату на погребне свечаности.

„Ма како да је била велика љубав рођака и жалост њихова га умрлим, али, на жалост, свагда треба помишљати на неблагодарност, која је тако својствена човечјој природи. Ето зашто се многи, после смрти, не удостоје таковог погреба, какав би они хтели. Желећи, да помогне у томе случају, кућа Пајлардо Отац, Син и Комп., отвара претплату на погребне свечаности.

„На тај вачин сваки може бити уверен, да ће му погреб бити удешен по жељи. Уплаћујући сваке трећине године извесну суму, гледећи на године и стање здравља, наши клијенти, претплаћени на свој погреб, израније одређују процесију и сву опрему. Да би разјаснили сву пробитачност нашег предлога, узмимо један пример: човек, четрдесет година стар, снажног здравља, без икакове болести,

затечене установе од више година измењивати стечај како им се свиди, да Школ. Савет сам не даје повода томе. А да он даје повода, доказао је крупно пре две, до три године кад је мимо сабор смео донети ону измену Школске Уредбе „да учитељске земље, где их има, имају се урачунати у минимум плате учитељске.“ Је ли чудо онда што нам влада крњи автономна права, кад један највиши управни одсек сам онако незграпним маказама сасеца по нека одређења у Школској Уредби и то на своју браду не рачунајући ни на какву одговорност? А они којих се те осветничке новотарије тичу, немоћни су да подигну свој глас против њих. Па ти би чланови Школ. Савета још да се рачунају у неке поборнике просвете и народног напретка. Та зар је учитељска школа за то продужена са четвртом годином, да после толиког трошка и труда иду младићи спремни за учитељски позив и на таква места, где треба да се бори са свакидашњим потребама за живот? О, то је грозна иронија, просвете и напретка српског! Људи с масним платама засели и пресуђују о награди оних радника, од којих многи живот свој упропасти у свом раду и у чији положај они не могу да се уживе и прилике његова жовота да себи замисле. Овоме треба лека, и то озбиљна лека. И први сабор који се састане, огрешиће се љуто о најсветију тачку задатка свог, ако овоме не поклони најозбиљнију пажњу.

Барањац.

Вести из народа.

— Из **Вршца** нам пишу: У четвртак 14. новембра о. г. приредила је овдашња Добротворна Задруга Српкиња, забаву са игранком, у корист одевања сиромашне деце, уз суделовање: српског нар. позоришног збора под управом ликовође Хуга Дубека, Султане Цијукове, оперске певачице, Андре Лукића, редитеља и члана срп. нар. позоришта, Михајла Марковића, члана срп. нар. позоришта, Емануела Пихерта, ликовође срп. црквен. певачког друштва и војничке глазбе 83. ц. и кр. пешач. пуковније. Програм је врло лепо састављен био. Похвале заслужују госпођица Султана Цијукова и Михајло Марковић, што су својим лепим и складним певањем читаву публику очарали да аплаузу не би краја. Војничка глазба се особито показала при свирању „Смесе српских народних песама“, које је публика с највећим задовољством пропратила. Живе слике: Срби око гуслара и Херцеговачко робље, врло тужан утисак су учинили на гледаоце; виделе су се многе очи сузом окашене. Да су слике лепо испале, заслуга је А. Лукића. Сви који су суделовали у живим сликама, врло су лепо народно одело имали. Посетиоца било је врло много, како из места, тако и са стране. Такође су се лепо одазвале и друге народности. После првог дела програма била је игранка. У првој четворци играло је до сто и двадесет пари. Примећујем само, да би тако исто ваљало обратити већу пажњу на други део, игранку, да се при игрању добар ред одржава, јер од аранжера много зависи, да читава забава округло испадне, што за други део, игранку, не можемо рећи.

Србин.

— Пишу нам из **Илока**: За 22. децембар сазвана је изванредна главна скупштина „Илочке трговачке банке“ да изабере ликвидациони одбор који ће ликвидацију спровести.

„Првој илочкој штедионици“ отказују се још вазда улози, и сваки час долази по неки виши чиновник из разних горњи завода, те прегледа књиге и дужнике. Но томе се није ни чудити, кад се зна, да је управа исте штедионице задужена преко главе, кад се зна, да је један њезин до сада најбољи члан управе, пре кратког времена интабулиран од једне загребачке банке на износ од фор. 20.000. —

Па онда се даље зна, да су још и други чланови управе сад скоро дали се од други завода интабулирати на веће износе, те су тиме изиграли и свој завод и кредиторе овога заводa. Па кад се узме у обзир, да су поједини чланови управе презадужени, као што је Јулиус Ауман, који преко фор. *10.000.* — само овој штедионици дугује, а до сада за тај дуг никакве сигурности немају, онда и није чудо, што им се отказује, је се зна, да тај исти и другим заводима доста дугује, и да је већ своје деонице истога завода за дуг заложио.

Деонице ове штедионице плаћале већ преко фор. *200.* — данас их не можеш продати ни по коју цену.

У овдашњој „Задрузи“ открио је г. Миша Михајловић, управитељ Вуковарске штедионице један швиндл, наиме пронашао је „пријатељску“ меницу потписану од подворника исте „Задруге“. Чујемо да овакови меница има и више.

Подунавац.

Вести из места и са стране.

Дар. *Црквени одбор* српске православне црквено-школске општине *новосадске*, у својој седници од прошле среде, вотирао је за поплављене у Србији 50 фор. а за оне у Црној Гори такође 50 фор.

Поплава у Србији. Првих дана, кад је вода почела опадати сељани села Клења кад су изишли да по усевима разгледају штету, чују запомагање и плакање дечје. По гласу одакле је долазио, дођу до једне велике сламе и на велико чудо своје у истој нађу двоје деце од 7 до 10 г. — једно мушко а друго женско. На питање њихово, откуда они ту у слами, они одговорише, да су на босанској страни чували стоку и кад је вода нагло пројурила, они нису имали куда но на сламу се попну, па како је вода силно пројурила, то је сламу на коју су се били попели носила до тога места, где су их нашли, јер је ту слама услед мале воде стала и они се онда због зиме у сламу завукли и ту их нађу.

За споменик Љуби Ненадовићу. У Србији је још прошле године склопљен одбор који ради на купљењу прилога за подизање споменика у Бранковини родном месту Ненадовићевом. Одбор овај ради у име Српчића ђака и пошто на прошлогодишњи проглас није одзив био довољан, то поново моли у име српске деце учитеље да пораде на скупљању прилога, и родитеље да приложе у име својих узданица ма и најмањи прилог за подизање споменика. Држимо да српски учитељи и родитељи неће допустити да се за њиховим одзивом чека кад се треба сетити таког дичног Србина какав је био Љуба Ненадовић.

Спор између Срба и Грка у Скопљу. На основу последњег извештаја оридског митрополита Амвросија у Скопљу, синод цариградски решио је у својој седници од уторника, да се служба у цркви св. Спаса служи једне недеље на грчком, а друге на српском језику, а приходи црквени да се деле у размери: три четвртине грчкој општини, а остатак српској, решено је, да то тако буде све дотле, докле српска општина не добије дозволу да сазида себи цркву.

Виша школа за глумце. Друштво немачких глумаца у Бечу покренуло је мисао, да практично реши питање о оспособљењу за глумачку каријеру. У ту сврху тражи дозволу за оснивање више школе, у којој би се даровити млади људи приправљали за глумце и то предавањем и обуком у свему, што им треба да знају. Школом ће управљати дворски глумац у миру Карл Арнау, надзираће ју Сонентал и Баумајстер, а предавања ће држати Митервурцер, Левински, Леве и Шрајнер.

Глад у Индији. У северо-западном крају Индије влада ужасна глад. На грдном простору где станује 13 милијуна душа није било никакве летине. Исто тако у другом једном крају где има 14 милијуна душа. Притиче им се у помоћ са свију страна, али је све то мало, јер је веома велики број невољника.

Конгрес против злоупотребе спиритуозног пића. Идуће године биће у Брислу међународни конгрес против злоупотребе спиритуозног пића. Конгрес ће расправљати о: законодавству, социологији и политичкој економији, васпитању и образовању; медицини и хигијени; борби са алкохолом, о пропаганди противу алкохола и о женском покрету.

Тунел испод мора. Талијански мерник де Јоханес смислио је и склопио нацрт за градњу тунела између Италије и Сицилије. Тунел ће почињати код Калабрије близу Сан Јована ди Санитело, а ићи ће до долине Инглеси на острву Сицилији. Издатак за ово срачунан је на 70 милијуна лира.

Убио брат — брата! 11. т. м. у ноћ како јавља „Таково“, сваде се задружна браћа Миленко и Глиша Пантелићи, тежаци из Дренове (среза таковског) и Миленко прободе бритвом свог брата Глишу. Ударио га је тако незгодно, да је на место мртав остао.

Разрушена вила. Рђаво време које непрестано траје по неким крајевима проузроковало је ономад страшну несрећу у близини Болоње. Испред „Порте Азеглио“ на речици Апози а наслоњена на стену Кавалоцо уздизала се мала кућица — вила, која је била окружена малом уређеном баштицом. У њој је становао гроф Матени, асистент ботаничке баште са својом матером, младом женом и са двоје младе деце. Непрестана киша подлокала је стену, а нико није приметио те једне ноћи када је цела породица спавала, један део стене падне те половину куће притисне. На несрећу баш се у тој страни налазиле спаваће собе породице Матеинове. Друга страна у којој је послуга становала остаде недирнута, једино беше стена и рушевине затворили излазе. Из оближњег места дотрчаше сељаци, које је ова необична ломљава уплашила, те приступише одма спасавању. У исто време стигли су ватрогасци и војска из вароши. Још пре него што су они стигли извукоше једно дете професорово из развалина, извадише професора тешко повлеђеног и његову жену, која је једва знаке живота показивала, напослетку се нађе мртва мати професорова. Глава јој је била сва размрскана а руке напред опружене. Само једно дете извадише из рушевина куће, које чудноватим случајем остаде живо и здраво. Сва Болоња скупила се и ако киша непрестано пљушти, на месту несреће. Рушевине су препречиле сваки саобраћај јер су велики део пута заузеле и претрпале.

Медвед у крађи. У Зволенској жупанији у месту Сили баш под планином станује неки Хорар који се бави пчеларством. Од неко доба почеле су му нестајати кошнице и то сваку ноћ по једна. Опазио је траг медведов и дође на ту мисао да му медвед краде кошнице. Заседне у заседу да чека медведа. Првог вечера сиђе медвед са планине и тихо се прикраде ковавлуку. Крајну кошницу обухвати с предњим ногама и хтеде да је понесе. Но у тај мах Хорар опали из пушке и медвед испусти кошницу на земљу и пође преко плота крхајући га. У путу је све до планине урликао. У јутру рано оде Хорар у планину и нађе га мртвог.

Кратке вести. У Турској је уписано прилога за војску 744.740 гроша. — У Цариграду је изишао из штампе српски календар „Голуб.“ — У околини Ливна појавили су се вуци, три вука су напали једног сељака да им је једва утекао. — У Русији се ради на пројекту да се са каналима споје мора Каспијско, Азовско и Црно море. — Из Барцелоне у Шпанији јављају да се тамо налази кћи дон Карлоса која је одбегла са сликарем Фолхијем. — Једно велико француско друштво основаће на Цетињу творницу за израду кожа. — Кројач Херман Цајтунг путовао је као пошиљка у сандуку у Рим. Исто тако је путовао пре неку годину из Беча у Париз. — На извлачењу срећака српске државне класне лутрије добила је срећка бр. 7955. премију од 200.000 динара и добитак од 500 дин. — У провинцији Онтарио у Канади могу и женске адвоцирати. Нова правила прописују им овако одело: црна хаљина, бео оковратник, бело зарукавље и без шешира. — У париској улици Нотр-дам де Лорет заустави ла је једна женскиња поплашеног коња, који је у највећем трку јурио. — У недељу је био јак земљетрес у Ливорну. — У државама Мисури и Мисисипи у Америци нападао је снег пет метара дебео. — Краљ Александар одликовао је кардинала Рамполија редом белог орла. Исто тако је одликовао и војничког аташеа у талијанском посланству у Бечу. — 13. децембра отвориће се у Петрограду у царској академији вештина изложба јапанских слика, на којој ће бити изложени радови и кореанских дворских сликара. — Неки Виктор Краутхауф осуђен је у Бечу на 18 година затвора што је правио лажне банке и вредносне папире. — Прво одељење талијанских заробљеника у Абисинији креће се почетком децембра кући у Италију, друго одељење поћи ће у јануару. —

У данашњем броју „Заставе“ изостале су „Најновије вести.“ Због празника Ваведења завршили смо овај број у четвртак у подне.

уплаћујући сваке трећине 45 франака, имаће право на погреб првог реда, који вреди 10.000 франака. Сматрамо за потребно приметити, да сваки претплатник, који је испунио све оба везе, имаде увек право на погреб, не гледећи на узрок смрти: да ли због преступа, несретног случаја или самоубијства. Разуме се, да људи, који преживе десет година, губе на претлати, али они, који раније умру, свакако добијају. На тај начин, погребна претплата јесте као нека лутрија, а ми смо с тога уверени о успех нашег предузећа, надајући се на карактер наших суграђана, који су се свагда сматрали као најпредузимљивији народ на свету. У нади, да је наше уверење оправдано, изјављујемо у напред, поштована господо, да ћемо првој стотини претплатника попустити 25 процената од обичне цене.

„Имамо част бити спремни на услуге

Пајлардо Отац, Син и Ком.“

„Ђаво га однео!“ промрмља Кофињон, прочитавши ту објаву „Ето, што сам тражио!“ Данас идем господину Пајларду, да бих још могао добити обећани попуст!“

II.

Кофињон је био у заносу, када је свршио посао. Уплаћујући претплату по 50 франака на месец, он је био уверен да ће имати погреб прве класе, с катафалком, цвећем певачима и опелом, једном речи такав, који фактично вреди 15.000 франака. Имао је мало, да се погађа, да би закључио тако корисне услове.

Према његовим годинама, после лечничког прегледа, кога друштво држи специјално за своју употребу, кућа Пајлардо Отац, Син и Комп. тражила је суму од 100 франака, али он је одбио.

„Сто франака! Хиљаду и две стотине на годину? Али то је ужасно скупо, то је немогуће!“

„Али, господине, вама је већ седамдесет година, а захтевате најскупљи погреб.“

„Сви су моји родитељи доживили до 100 година и ја сам увек здрав, не бојим се никаквог назеба, могу проживити више од 20 година, а то чини 24.000 франака, не рачунајући проценат.“

„То је истина, господине, али ако ви, да вас Бог сачува, сутра умрете, наша ће кућа изгубити 15.000 франака.“

Кофињон је дуго спорио, најпосле је одржао победу и пошто је био 97 претплатник добио је обећани попуст и имао је да плаћа сваког месеца по 50 франака.

Вратио се кући потпунце задовољан и турао је драгоцени уговор у ковчег, где је чувао своје злато и банчине упутнице. За вечером, у знак свога задовољства, дозволио је себи пола флаше доброга вина, — раскош, који је себи дозволио двапут или трипут целог свог живота.

III.

Сада је Кифињон постао најсрећнијим човеком. Остварио је сан целог свог живота. Највеће му задовољство беше да гледа погреб. Слегао је плећима, сажаљевао неимуће, који су се сахрањивали сиромашно. Тек погреби друге и прве класе, којих је после ђенијалне мисли куће Пајлардо, Оца, Сина и Комп. било више него пре, заслуживаху његово одобрење. Али су ипак сви они били ништавни, кад се испореде с оним, што је он за себе погодио. У мислима је присуствовао на своме погребу; пред очи му је излазила светина, која је застајала, задивљена раскошношћу погребног похода. То је била омиљена тема његових сањарија, и он је уживао у њој.

Сад се није бојао смрти, напротив, с нестрпљењем је очекивао ту једину раскош, коју је дозволио себи . . . после смрти. Није имао више шта да ради на земљи. Дакако, могао је стећи још неколико хиљада франака, заокруглити милијуне, који су почивали у његову ковчегу. Али је његово стање и тако било сјајно, он се радовао дивљењу својих рођака, који су га држали за сиромаха. Али и ту је радост могао имати тек после смрти. Он се још ранпје смејао, представљајући себи од жеђи распаљена лица својих рођака, када отворе његов ковчег и виде злато и сребро, поређано у стубиће.

Али су године пролазиле; Кофињон је био увек исто тако снажан и здрав. Ишао је по сваком времену, хранио се најгором храном, постојано се одрицао вина, није мењао своје изношено одело, — па ипак није осећао никакове болести; изгледало је, да је смрт заборавила на њега.

За три године уплатио је већ 1800 франака претилате. Свакога месеца је са жалошћу вадио из шпага банку од 50 франака и носио је у писарницу куће Пајлардо Отац, Син и Комп. и сваки је пут уздисао, уздисао, као да је био на плачкању своје куће. Једном је отишао у болницу, где је лечник бадава прегледао, надајући се, да ће се код њега наћи каква год опасна болест.

„Колико вам је година?“ запита доктор после брижљивог проматрања.

„Седамдесет три године, господине.“

„Но, ви можете проживити још тридесет година, људи вашега састава живе по сто година.“

Кад се Кофињон вратио, био је ван себе. Шта ако је доктор казао истину, ако он буде живео још тридесет година, а за све то време да плаћа по 50 франака месечно. Та то чини капитал од 19.800 франака. И тако, место да добије погреб прве класе готово бадава он ће платити за њега 4000 франака скупље.

Али не, то не ће бити

И из страха да не буде преварен склопљеним уговором и из тежње да ужива оним новцем, који је на себе потрошио, а желећи да добије то уживање што је могуће јефтиније, одлучи да учини крај своме животу и да умре од угљене паре.

Док је горео угаљ у пећи његове собе, леже на своју постељу, смешећи се скорој смрти. Пред његове очи је још једном изашао његов омиљен призор: величанствен катафалк, запрегнут са шест коња; сандук, покривен венцима; црква, постављена црнином, олтар, обливен светлошћу од свећа, и дванаест свештеника, који су се молили за покој души његовој . . ,

„Хм!... то су неке добричине, тај Пајлардо Отац, Син и Ком...“ прошапута умирући.

С француског превео **Симурден**.

ПРИВРЕДНИ ДЕО

ГЛАСИЛО СРПСКОГ ЗАНАТЛИСКОГ УДРУЖЕЊА.

ЗАЈЕДНИЧКА ПРОДАВНИЦА.

(Глас из занатлијства.)

Како је наступила права зима, сад сам тек приметио, колико нас потискују они трговци од горе са готовим еспапом. Од дуже времена прешли су и последњи јесењи вашари. На цичи зими не можеш стајати ни на пијаци да продајеш свој готов рукотвор, него мораш да га затвориш гдегод да чека боље време, кад ћеш га моћи продати.

Онај трговац са својим еспапом пазари и сад, кад је зима. Зар се један домаћин задоцнио ове године, па није на време покуповао све што му треба од занатлијског еспапа у кућу? Зима је нагло наступила и домаћин, кад не може ништа да ради, упутио се да се понавља и занавља у кући, што му треба. Неће отићи мајстору кући, јер неће да наручује, него је рад готово да купи. Упути се на пијацу и тамо ће наћи у дућанима свега, што му треба.

Међутим, последњи месец у јесени и први у зими најјачи су у многим занатима. Ко у тим месецима не пазари и не постара се за зиму, тај после кубури. У тим баш месецима најгоре је време, ки шовито, блатњаво, пада снег или је смрзнуто. Како дакле да се изнесе еспап на пијацу?

Све те прилике говоре, да мало уреднији занатлија не може бити без отворена дућана, без продавнице на добром месту, где ће своје муштерије моћи да дочекује.

Читао сам на овом месту о заједничким продавницама. Прочитао сам и свиђало ми се, али како смо ми занатлије, особито с јесени, у великом послу, нисам имао каде, да озбиљније о том размислим и да помишљам, како да то и остваримо. Саме прилике, у којима се особито сад у јесен занати налазе, упућују нас да отварамо заједничке продавнице. Сад кад смо више доспели, треба да радимо на том и да се договарамо, како да то о чему говоримо, и остваримо. Прође ли зима и уђемо ли у пролетње и летње послове, онда ћемо опет морати да разгодимо.

За мањег занатлију тешко би се то исплатило, да сам за себе отвори јавну продавницу. Кирија за ту продавницу појела би му чист добитак. Али кад би се сложили њих двоје троје или и више, ту би било већ лепа изгледа. Шта вреди само то, што би у тој продавници било сваке врсте еспапа и по величини, и по цени, и по финоћи, па онда ту би било доста еспапа, да би се свака муштерија могла задовољити.

Нека ме само нико рђаво не разуме. Има до душе продавница, које отворе занатлије, али кроз кратко време не раде они више за ту продавницу, него доносе готов еспап од горе, па га под именом занатлијског еспапа продају. Таке продавнице не мислим ја, јер те не само да себи и свом гласу шкоде, него праве забуну међу муштеријама и наносе штете занатлијству. Него ја мислим праве занатлијске продавнице, у којима ће се чиста роба рукотворна продавати и тим подизати мало занатлијство, јер њему треба помоћи, а помоћи неће бити, док се сами не латимо заједничког рада, заједничких продавница, те да тако један другог да подупиремо и подижемо.

НЕКЕ РАТАРСКЕ ПОГРЕШКЕ У ПОЉОПРИВРЕДИ.

Пише Ј. Критовац, поседник у Јарку.

II. У сточарству.

(Наставак.)

Из ових неколико наведених примера видимо, колико морамо пазити на чистоћу код мужења и на здраву храну.

Рђаво још наши пољопривредници раде, што врло мало неге и ране дају јунадима. Док је још теле, дотле сиса и још како тако по авлији ране добија, али чим се одбије, па прву зиму дочека, онда му је преко целе зиме рана: плева, слама или кукурузовина, шта више многи баш веле, да ће оно прави во бити, који издржи целу зиму и дан ноћ у обору. За то што тако наши ратари раде, имамо ми особито у Срему и доста кржљаву и ситну марву. Да им дајемо сечку од сламе, па у њу да сечемо репе, и мало прекрупљени кукуруза или јечма, те то бар једаред дневно дајемо, а преко дана кукурузовине, осведочили би се брзо, да би нам сточни подмладак бољи био.

Рђава је у нас и сама спрега за волове двоструки (дупли) јарам. Во у таквом јарму много снаге изгуби, а лети кад га спопадну муве, то је право морење овако презање. При том још је и тешко удесити, да су оба вола једнаке снаге и темперамента, јер у јарму то многи чини. Особито губимо многу снагу кад у четворо или шесторо прежемо. Оје се привеже на врх од руде; када сад предњаци повуку, то руда притеже стражњацима јарам доле, јер та сила предњака би била у смеру од осовине (где је руди причвршћена) па до јарма предњака, та сила настоји тај правац заузети те вуче и руду у тај правац; стражњи волови сад буд треба да вуку, то их још и јарам доле вуче. Да оје привежемо мало више изнад половице руде, то предњаци више не би при тегљењу јарам доле притискивали. Ово можемо приметити особито код већег терета где прежемо по 6—8 волова, чим предњаци повуку, стражњи сагну главе доле. Боље би било и много већу радну снагу би во развио, да га прежемо у самац јарам. То су такви јармови, да сваки во има за себе сам јарам те место на руди, вуче на ждрепчаницима штрангама; ово је већ с тога згодна спрега, јер се во може слободније кретати, а кад станемо — нема он терета на врату као у двоструком јарму.

Разболи ли нам се какво говече, најбоље је одмах по живинара (марвеног лекара) послати, али како на пустарама и селима живинара не можемо брзо добити, то нам се ваља бар знати да нађемо у најобичнијим болестима, што код говеда долазе. Наши ратари на жалост пре обиђу све врачаре и варалице — намуче на сав начин болесно живинче, па тек кад је још само живо, зове живинара, који може само скору смрт констатирати, е онда и „доктор ништа не зна“.

Највише долази код говеда надутост, да му стане балега или мокраћа. Главно је увек пазити на марвинче, па се болест неће појавити, јер те болести долазе само од непажње. Говече се надме или што је назебло или од хране; по том може да му стане балега или се развијају плинови, те га надму. Ако говече не може балегати, ваља му дати $^3/_4$ клг. глауберове соли, растопљене у води, то се саспе флашом говечету у грло, при том му ваља млаке сапунице уштрцавати. Не помаже ли то, то се мора кроз црево балега руком одстранити. Ако су се у говечету развили плинови, то му се даде опет глауберове соли а и једна кашика амонијака. Ваља тад оплести од сламе као рука дебелу гужву и то се тури волу попреко у уста, а крајеви се привежу за рогове да не може избацити из уста. Во ће ту гужву жвакати, те тако ће и плин изићи кроз уста. За то време га ваља трти по слабинама; не буде ли боље, а живинара нема, онда је још једини лек, узети нож те убости вола у десну слабину. Кад се нож извади, ваља метнути у рупу шупљу зову (пушкарицу) тако, да плин кроз њу изићи може. Бости се мора тако, да се боде у правцу колена леве предње ноге, тако, да кад би нож цео кроз краву проболи, да би врх од ножа у колено леве предње ноге убо. Ово се ради трокаром; то је нож који се заједно са корицом убоде, нож се извуче, корица остане, па кроз њу иде плин, кашње се премаже рана са катраном, па је добро. Ови трокари стаје јако мало, с тога би требао сваки пољопривредник да га има, па да научи од ког живинара, како се с њим поступа. Где немаш трокара, мораш то обичним ножем учинити. Говече тако напето можемо водити лагано, али никако не ваља како овде раде, да га вијају или упрегну у кола те вијају — обично од тога говече ако је бол јачи падне и крепа.

Стане ли мокраћа волу, то већ ваља по живинара ићи, но добро је дати волу кима, скувана у води. Не можемо ли живинара добити, а во већ од дуже времена не мокри, то му пукне мехур, ако још на брзо затим вола закољемо, можемо му месо потрошити; ако дуже стоји, те во крепа, а ако га и прекољеш, већ месо смрди. Да ли је мехур пукао можеш се осведочити овако: Ако во већ 2—3 дана не мокри то (а може и пре) један стане с леве стране вола, те му метне длан на трбу, други са десне стране песницом лупи вола по трбуху; ако је мехур пукао, то је у волу мокраћа, те ће онај што држи длан на трбуху, увек при сваком ударцу песнице осетити, како се мокраћа у говечету заталасала, те у противну страну трбуха ударила и осети под дланом лак ударац од воде о страну трбуха.

Код других болести ваља лекарске помоћи тражити — а кужне одма опћини пријавити.

(Наставиће се.)

Вести.

Нова комисиона радња у Бечу. Јово П. Субановић, трговац из Босне, отворио је у Бечу, комисиону радњу за јаја, живину, воће, рибе и раке. Пре тога бавио се том радњом у Босни. Свима који тргују са горе означеном робом препоручује се за посредника у тој врсти трговине.

Руска ратарска задруга на париском конгресу. Недавно је био у Паризу *кооперативни конгрес* на ком је било присутно 300 посланика разних задруга и друштава из свију светских крајева. Из Русије био је тамо *Левитски* познати организатор и оснивач ратарских задруга у јужној Русији. Левитски је на конгресу читао свој извештај *о руској земљорадничкој задрузи (артељу)* који се свима врло допао и изазвао бурно одобравање. По свршетку извештаја председник конгреса му је лично благодарио и изјавио, да је извештај trés intéressant. У опште многи се чланови конгреса интересовали за руску земљоделску задругу (артељ), рекавши, да таких производних земљоделских задруга на западу нема. Ова установа руских артеља могла би бити врло красан пример браћи Србима, да и они тим путем пођу како би се многи не само сачувао од пропасти него би међусобним радом и потпомагањем створили себи јак темељ за будућност. Ова установа не само да има значаја за један народ, него је као што рече Левитски, на оном банкету конгреском — „свеза која може спојити све народе у једно братско коло на пољу љубави и рада.“ Па нека рекну онда непријатељи Русије, да је она варварска, дивљачка. Многа држава поред свег свога напрезања не може да учини ни близо то, што она са свим једноставним путем створи и што јој значајне успехе доноси. *Јечинац.*

Трговина брашна у Будимпешти. Прошле недеље веома је жива постала трговина брашна у Будимпешти. Многобројни и гласовити будимпештански млинови дан на дан продају велике количине брашна и то не само у држави, него већим делом за стране земље, одакле се много тражи бело угарско брашно. Финије врсте брашна налазе особиту прођу на тржиштима у западној Европи. Тако н. пр. у Енглеској, где су будимпештански млинови само уз жртвепоследњих година могли сачувати трговачке свезе, сада се одма разграби све брашно, које онамо из Угарске на тржиште дође. Овдашњи промет врло се добро исплаћује, јер је будимпештанско брашно постигло у иноземству исте цене, као и код нас. Наруџбине стижу у великој мери са свих страна. Млинови ће имати кроз неколико месеци врло много посла. Да како да је и цена брашна одговарала према томе. Што се више тражи, то је скупље. Цена брашну непрестано је расла, па је сад за 70 новч. виша, него пре осам дана. Осим брашна траже се по нешто и мекиње. Просте мекиње скоро су већ распродане, а једнако се траже. Цена им је поскочила за 10 новчића по метарској центи.

Патос од папира. Разуме се, да је и ово амерички проналазак. Папирна маса је у прашку и њој се дода мало цемента. То се заједно меша, док не постане густа каша. Рашири се по поду и ваљком се пригњечи. Кад се осуши премаже се бојом, каквом се хоће. Такав патос нема промене, у њега не могу да се увлаче разни зарезници и шкодљиве клице, као што то бива код дрвеног патоса.

Како да се сачува жито од мишева. Неки француски научни лист вели о том ово: Треба узети дивље метвице, која се у апотекама продаје под именом „Herbamanthae,“ па неколико прегрши ове траве посути доле по дну житнице, или вреће, па насути жито. По житу одозго треба опет посути метвице а може и са стране кад се жито насипа. Мишеви, пацови и други глодари не могу да поднесу и издрже мирис метвице, и не долазе да чине штете. Али како се не може у свако доба имати свежег лишћа од метвице, добро је узети уље од ње, па у отвореном суду држати у житници. Ова средства увек су се показала, да не може боље бити, јер мишеви и пацови беже далеко од метвичина мириса, који им је одвратан и мрзак.

Глад. Није само глад у богатој Источној Индији у Азији, него и у сиромашној аустријској Шлезији; у Источној Шлезији усеви су јако омахнули, раж је учманула, шеница прорасла, јечам и овас празни, од сена је пропала трећина, те се може употребити само за гнојење, кромпир је негде скоро сав труо, репа је за 50% мање донела него лане, купус је сама шумадина (лишће.) Летос је било болести међу марвом, ова се морала хранити поред јасала, те потрошена сва залиха. Марва се ни сад још не сме продавати због болести, па ни прасици.

Српско трговачко удружење у Србији. На позив суда општине града Београда одржаће се скуп београдских трговаца у четвртак 21. т. м. у 9 и по часова пре подне у дворани општинског суда. На овоме скупу изабраће се, према пропису §. 6. закона о устројству београдског трговачког суда, шест чланова и шест заменика судија грађанског реда за годину 1897.

Грдосија кромпир. Код Мерана у Тиролу један замљорадник имао ове године на својој њиви кромпир у тежини од 1 киле и 27 дека. Заиста велика реткост.

О конзервисању јаја. Јаја се конзервују на неких 20 начина: 1. у сланој води (најгори начин); 2. замотати јаја у хартију (преко 80% покваре се); 3. у салицинској киселини и у глицерину (80% кварних); 4. натрти јаја сољу (70% кварних); 5. у мекињама — трицама буде покварених до 70%; 6. премазана парафином уквари се 70%; 7. у раствору салицилне киселине и глицерину буде 70% кварних; 8. у кључалој води постоје до 15 секунада остане читавих 50%: 9. у стипсиноме раствору останс 50%; 10. у раствору салицилне киселине 50%; 11. премазана воденим стаклом буде 40% покварених; 12. толико исто буде покварених и у колодијуму; 13. исто толико и кад се лаком премажу; 14. сланином намашћена буде 20% покварених; 15. у пепелу тако исто; 16. у борној киселини исто тако; 17. исто тако и са манганкиселим калијем; 18. сва су јаја добра кад их премажемо вазелином; 19. у кречној води и 50. у раствору воденога стакла.

Глисте у ждребади. Док ждребе сиеа лако добије глисте, а познају се по изгубљеном прохтеву, час наиђе затвор, час пролив, омршави и длака дође тамна, чешу уста и реп, а најсигурнији је знак саме глисте у балегама. Болесном ждребету подај у два дана, сваки дан у трипут по 1 грам среша (Brechweinstein) у млакој води. Овако се лечи ждребе, ако му је до 6 месеци, а млађој ждребади даје се мање.

Званичне забелешке будимпештанске берзе

од 19. новембра (1. дец.)

Пшеница банатска, нова, каквоћа по хектолитру од 77 до 81, цена од 100 килограма од 8 ф. 05 н. до 8 ф. 45 нов.; потиска стара, каквоћа по хектолитру од 77 до 81 цена од 100 килограма од — ф. — н. до — ф. — нов.; нова од 8 ф. 20 н. до 8 ф. 50 н. пештанска, стара, каквоћа по хект. од 77 до 81, цена од 100 килгр. од — ф. — н. до — ф. — нов. нова од 8 ф. 15 н. до 8 ф. 45 н.; бачка, стара, какв. по хкл. од 77 до 81, цена од 100 кгр. од — ф. — н до — ф. — н. нова од 8 ф. 25 н. до 8 ф. 55 н.

Раж, нова, прве врсте, каквоћа по хектолитру од 70 до 72, цена од 100 кгр. од 6 ф. 70 н. до 6 ф. 75 н.; друге врсте, каквоћа по хектолитру од — до —, цена од 100 кгр. од 6 ф. 65 н. до 6 ф. 70 нов.

Јечам. нови, за пићу, каквоћа по хкл. од 60 до 62. цена од 100 кгр. од 4 ф. — н. до 4 фор. 35 нов.; за пециво, какв, по хл. од 62 до 64, цена 5 фор. 10 н. до 5 ф. 90 н.; за пиваре, каквоћа по хектолитру од 64 до 66, цена 6 ф. 50 нов. до 8 ф. — н.

Зоб нова, каквоћа по хектолитру од 39 до 41 цена од 100 кгр. од 5 ф. 70 н. до 6 ф. 20 нов.

Кукуруз, стари, банатски, какв. по хл. од — до —, цена од 100 кгр. од 4 ф. 25 н. до 4 фор. 30 н.; остали, каквоћа по хкл. од — до —, цена од 4 ф. 15 н. 4 ф. 20 н

Репица каквоћа по хектолитру од — до —, цена од 100 кгр. од 11 ф. 75 н. до 12 ф. 25 н.

Проја, каквоћа по хектолитру од — до —, цена од 100 кгр. од 5 ф. 30 н. до 5 ф. 60 н.

Маст, 100 кгр. 56 ф. — н.

Сланина, 100 кгр. 53 ф. — н.; сушена 57 ф. — н.

Шљиве босанске 100 кгр. од 16 фр. — н. до 19 фор. 50 н.; славонске 100 кгр. 18 ф. 50 н.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи

од 19. новембра (1. дец.)

Дукати	5 ф. 67 н.
Наполеондори (20 франака)	9 ф. 50 н.
Угарска златна рента . , ...	122 ф. — н.
Аустриска златна рента	122 ф. 50 н.
Угарска крунска рента	99 ф. — н.
Немачке државне марке (од 100 мар.) .	58 ф. 85 н.

Трговина

Нови Сад, 21. нов. Пшеница прве каквоће 7 ф. 60—— н. Пшеница средња 7 фор. 20—30 нов. Пшеница лакша роба 7 фор. —— — новч. Наполица 6 ф. 70—— н. Јечам 3 ф. 30—40 н. до

ф. — н. Зоб 5 ф. 20—30 н. Кукуруз у зрну нови 2 ф. 80—90 нов. Нови у клипу 2 ф. ——— н. Маст 60 фор. Сланина сува 60 ф., дебела пањена 60 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки . 50—— н.
„ средњи . . . 48—— н.
„ лаки . . . . 46—— н.
Све од 1 килограма.

Теоци . 30—36 н. по клгр.
Јагњци ——— ф. по пару.
Овци . . 8—16 ф. по пару.

*

Брашно. 26. новембра по рим. *Фино* брашно: Нумера 0 — 14 ф. — н.; — 1. — 13 ф. 60 н.; 2. — 13 ф. 20 н.; 3. — 12 ф. 80 н.; брашно *за лебац*: Нумера 4. — 12 ф. 40 н.; 5. — 12 ф. — н. 6. 11 ф. 60 н.; 7. — 10 ф. — н. брашно *неовјано*: I. — 9 ф. 80 н.; II. — 8 ф. 80 н.; *мекиње*: 3 ф. 40 н; *грис* прве и друге врсте: 14 ф. 40 н.; треће врсте: 14 ф. — н. Све од 100 клграма. Цене су парног млина Валтазара *Фајта* у Новом Саду.

*

Стање воде под Новим Садом.

20. новембра било је . . . 1·82 мет.
21. новембра било је . . . 1.76 мет.

*

Вечеј, 30. нов. п. р. 1896. (Извештај са воловског вашара М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу Ст. Маркс.)

Пријављено је било 2384 мађарског, 417 галичког и 441 немачког соја. Свега 3242 ком.

Усљед мањег догона била је тражња боља.

Продавало се: мађарски од ф. 28—35, прима до ф. 38.— галички од фор. 28—35, прима до 42.—, немачки од 31—38, прима ф. 42·— за 100 клг. живе тежине без потрошарине.

Слабије врсте, бикови и краве од ф. 18—31 за 100 кила живе тежине.

*

Бечеј, 1. дец. по р. (Извештај са свињског вашара од М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу, Ст. Маркс.)

Пријављено је било свега 9073 ком., а смештено за продају 3677 назимади и 4539 тешких свиња мађарског соја.

За тешке свиње била је тражња мало боља.

Прима роба од 50—51 новчића
Средња „ „ 46—47½ „
Лака „ „ 44—45 „
Назимад „ „ 32—39 „
на килограм живе тежине без потрошарине

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

Изашла је из штампе књига:

„О УЗРОЦИМА ЗЛОЧИНА.“

НАПИСАО

Јаша Томић.

Српска штампарија др. Светозара Милетића. У Новом Саду 1896 год. Књига је близу 16 штампаних табака велике осмине (250 страна) и стаје 2 круне или 2 динара. Може се добити код писца у Н. Саду и у свима књижарама. Растуривачи имају 20% рабата.

Позив на претплату

на књигу

ТРГОВАЧКО КЊИГОВОДСТВО

I. И II. ДЕО УЈЕДНО

просто (обично) и двогубо (двојно) књиговодство за школску и привредну употребу

Друго допуњено и поправљено издање.

У првом делу ове књиге изложен је кратак преглед историје трговине и постанак књиговодства; о простом књиговодству, циљ; о капиталу и попису, о билансији, дневнику, шконри и осталим књигама; о фактури и налажењу цене коштања робе; о књижењу по простом књиговодсву; о књигама и закључку истих; практичан рад са потребним објашњењем и израђеним примером. Најважнија наређења трговачког закона; о меницама и најпотребнијој рачуници, у опште све, што је књиговођи од преке потребе.

У другом делу поновљено је о личним рачунима по простом књиговодству са примером; о двојном књиговодству, циљ, о рачунима у опште, о рачуну главнице и рачуну изравнања, добити и штете; о осталим рачунима по на особ; о рачунским односима; рачуни међу собом; о току књижења и књигама о збирној билансији; о месечном и годишњем закључку књига; о преносу активе и пасиве на нов рачун; практичан рад са израђеним примером. Најзад употреба двојног књиговодства код удеоничких друштава и њихова организација, нарочито код новчаних завода и фабричких предузећа.

Књига ће изнети *око 20 штампаних* табака и стаје *за претплатнике само 3 дин.* (пређе оба дела 5 и по дин.) Претплату ваља слати потписатом најдаље до половине новембра о. г. а књига је већ дата на прештампавање са исправкама и допунама и моћи ће бити пре Божића готова.

Молим све пријатеље моје и пријатеље трговачке наставе, да ме помогну при издавању ове корисне и сада врло јефтине књиге, која је при свом првом издању нашла толико признања и одзива, да је распродата до последњег комада.

Српске листове *чак молим, да* овај оглас изволе отштампати, на чем им у напред благодарим, а књигу ћу им, чим буде готова, послати на приказ.

У Београду, 6. октобра 1896. г.

ЈОСИФ ПРЕДИЋ
настав. књиговод трг. шк. беог. трг. омладине и т. д.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Још пре две године хтедох да покренем лист за виноградаре, но како до тога доба нисам ништа сам био урадио, држао сам, да немам права ни другоме давати савета, ма да сам могао самом теоријском поуком доста дати поуке нашим виноградарима. Сад сам хвала Богу и сам нешто урадио у рођеноме винограду, управо толико колико то може урадити један почетник и човек сиромашна стања, те сам наумио, да од наше нове године покренем лист

„ВИНОГРАД“

у којем сам рад да изнесем нашим виноградарима све оно, што се у страноме свету до данас постигло у виноградарству и што се и данас постизава. Лист је такав заиста потребан; а сведок су ми она многа писмена питања, која добијам, да на њих дадем одговора и поуке у виноградарству.

„Виноград“ ће бити величине „Српскога пчелара“ а осим поуке из виноградарства доносиће поуке и из воћарства, па и из других грана пољопривреде; по потреби доносиће и илустрације ради бољега разумевања и упутства; у њему ће бити уступљен један део оним виноградарима, који нешто питају и хоће одговора. Из тих питања и одговора може се тако исто доста научити као и из других састава из виноградарства.

Лист ће излазити један пут месечно и стајаће у Аустро-Угарској 2 фор. годишње а у Србији 5 динара. Претплатити се може на по и на целу годину.

Молим да се око скупљања претплате заузму браћа учитељи и свештеници; они могу доста учинити у народу у томе погледу, а њихов је и позив да народ упућују на разумно виноградарење.

Претплату ваља слати на потписанога.

У Новоме Саду новембра месеца 1896.

Јован Марић,
учитељ.

Од какве је велике материјалне користи неговање домаће живине, најбоље сведоче Француска и Италија, које земље годишње извозе које живине које јаја у вредности од много милијуна форината И тај успех постизавају разумним неговањем живине.

Да би дакле и наш народ разумније неговао живину и од ње имао већу корист, потребна му је за то књига, и ја сам такву израдио и издао под натписом:

НЕГОВАЊЕ ДОМАЋЕ ЖИВИНЕ

камо спадају: 1. Кокошка, 2. Гуска, 3. Патка, 4. Ћурка и 5. Голуб. Стр. 144. мала 8⁰ (9 штампаних табака). Са две слике. **Цена 50 новч. или 1 круна.**

Растуривачима ове нашем народу јако потребне књиге дајем на **3 купљене 2 комада на поклон.** Ко наручи за готов новац, платићу још и поштарину. Дакле на пр. ко пошље 3 фор, послаћу му 10 књига и платићу још и поштарину.

Нови Сад, новембра 1896.

Андрија М. Матић
1—5 гимн. професор.

Позив на претплату.

Проблем васпитања решен је на Хербартовој основици у смислу образовања морално-религијског карактера. Да ли је Хербартова практична философија са својих пет етичких идеја довољна да послужи као научна основа модерног васпитања или не — то се не може у две у три речи ни потврдити ни побити. Доста је да на овом месту констатујемо факат: да је Хербартова Педагогика како је разрадише Цилер, Рајн и други новији приврженици једна сила, с којом се морају разрачунавати сви они, који хоће да зидају нову научну педагошку систему. У Немачкој, у достојној заменици старе Јеладе, сваки нов покрет мисли на педагошком пољу разбио се и разбија се и дан данас о релативно утврђену Хербартову педагошку зграду. Показало се да је она једина систематски разрађена педагошка теорија, да је она основица, на којој ће се развијати немачко друштво у будућности, и ако оно показује данас толику разноликост смерова да би она тврдња наша могла изгледати и сувише самосвесно изречена. А кад би се запитали: да ли је Хербартова Етика довољна основа за васпитање наше српске младежи, то би у место одговора морали поставити једно питање, које ми навалице и врло систематски избегавамо: имамо ли ми карактера? Требају ли нама морално-религијски карактери?

Са горњег становишта схваћено васпитање не може се одређи наставе нити сме дозволити да иста иде својим путем, без обзира на највиши васпитни смер. Настава мора бити васпитно средство у строгом смислу те речи, те се с тога мора да ослања на психологију, која има да покаже: којим путем и начином може настава да васпита, да образује сталну, јаку морално-религијску вољу, која води човека у раду његовом оним путем, којег је дивно расветлио науком и делима својим Спаситељ света Исус Христос. Она нас доводи до увиђења, да је *аперцепција* централан појам у науци о настављању. У том се појму сутичу питања о наставном плану и о наставном раду.

Хербартова школа је свако скоро питање педагошко расправила у монографијама, које су врло згодне да послуже као увод у целу систему: после тих монографија наилази вредан, педагошке истине жељан читалац, у систематском делу ком срећене мисли, с којима се већ раније упознао, и сад тек може да поји, да потпуно схвати поједине појмове, кад их разгледа у њиховом поретку, непрекидности, системи њиховој, а ова му не изгледа више као нека извештачена работа, као производ дијалектичке неке силе, којој се он може само дивити: на основу оног конкретног материјала, из којег је постала система, долази он до увиђења њене евидентности, упознаје је као логику саме ствари. Тек сада може доћи он до извесног убеђења, и тек сада је кадар да се свим силама својим лати педагошког рада, што је без уверења апсолутно немогуће.

У нади да наше учитељство — у које ја рачунам и гимазијске наставнике, па и свештенике — тежи за уверењем, као неопходним условом истрајног рада, пуног преданости и пожртвовања, излазим пред-а-њ са овим позивом на претплату те јављам да сам превео и да сам рад да дадем у штампу дело *Др. Карла Ланге* а, једног виђеног радника у Хербартовој школи. Његова *„Аперцепција, психолошко педашка монографија“* одликује се вреднећом којом је прибрао резултате научног истраживања о горњем психичком процесу, при чему је чисто симптоматичке законе старије Хербартове Психологије утврдио и ресултатима нове, Физиолошке Психологије, којој се мора до некле признати математичка ексактност. Сем тога, начин излагања му је врло лак што много доприноси схватљивости саме ствари, о чему сведочи најбоље та околност што му је то дело преведено и на енглески језик који је превод штампан у Њујорку и врло распрострањен у северо-америчкој Унији, где — узгред буди речено — Хербартова школа врло брзо и нагло осваја земљиште. Дело ће изнети око 13 штампаних табака и биће му цена у претплати 1 фор. а. вр. 2 дин. и 50 н. д. Претплата траје до марта месеца идуће године и треба је слати на Јована Марића, учитеља у Н. Саду. Скупљачима ћу радо дати једанаесту књигу на дар а књижарницама уобичајени рабат. Молим своје пријатеље а и пријатеље нашег школског напретка да се заузму око скупљања претплате како би књига могла изаћи тачно у заказано време.

У Јени, 18. новембра 1890

Алекс. Марић.
канд. филос. и пед.

Умољавају се уредништва свију српских листова да прештампају овај позив.

Огласи.

Памучарска и мешовита радња

ДАШЕ ГРУЈИЋА

У СОМБОРУ

треба једног помоћника. Ступити може 15—20. децембра римског. 599 1—3

СТЕЧАЈ.

На упражњено место вар. великог бележника, које је место скопчано са годишњом платом од 1250 фор. и станарином од 280 фор., а ако би се ово место путем аванзовања попунило, уједно и на место варошког подбележника, које је место скопчано са годишњом платом од 900 фор. и станарином од 245 фор. овим се отвара стечај.

Компетенти имају своје молбе по I. зак. чл. 1883. год. ваљано устројене укључно до 15. децембра по рим. 1896. г. пресветлом господину дру Виктору Флату вел. жупану сл. кр. вароши Новог Сада, или варошком магистрату поднети.

Из седнице магистрата сл. кр. вароши Н. Сада, држане 29. новембра п. р. 1896.

Стеван Пецијa-Поповић с. р.
598 1—3 кр. саветник, градоначелник.

Gascoaks

првог пруског салон и Врдничког угља може се набавити само код

Карла Фухса
559 2—3 Нови Сад, главна улица.

ПРАВЕ СРЕМСКЕ

ШЉИВОВИЦЕ

преко 40 година старе

ЛИТРА ЗА 2 ФОРИНТА

може се добити код

Ђорђа П. Панаотовића

594 У СРЕМСКОЈ МИТРОВИЦИ. 2—3

Рихтеров Анкер-Паин-Експелер

Liniment. Capsici compos.

Овај чувени кућевни лек одржао је пробу и критику садашњег времена, јер се не мање већ од 27 година као поуздан лек употребљује, и то ублажава болове од реуме, костобоље, разхлађења и томе сличних патња и болести, да га и сами лекари врло често болесницима прописују. Овај прави Анкер-Паин-Експелер, није никакво тајно средство за употребљавање, но прави народни кућевни лек, који због тога не би требао ни из једне куће да фали. За цену од 50 нов., 70 нов. и 1 фор. може се у свима лекарницама добити. Главно стовариште код **Josef v. Török Apotheker in Budapest**

Код куповања треба пазити, те да се од преваре и штете сачува, треба сваку флашицу која нема на себи ове ознаке (ленгера) и име **Рихтер** да ју врати натраг.

F. Ad. Richter & Cie k. u. k. Hoflieferant, Budapest.
597 1—56

МАЛИ ОГЛАСИ.

За „мале огласе“ стаје свака ситна реч **један** новчић, а свака крупна **два** новчића. За оне мале огласе, где је назначена адреса, плаћа се **сваки** пут 30 новч. за жиг, а где нема назначене адресе **не плаћа се ништа за жиг.** Усмене обавештаје даје администрација **бесплатно.** а код писмених упита треба приложити оштанску марку за одговор.

АПОТЕКА међу српским живљем са обртом од **3000 фор.**, јесте одма на продају. Обратити се администрацији „Заставе“
0·572 6—6

СРПСКА КЊИЖАРА И ШТАМПАРИЈА

БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ КОД „СВЕТОГ САВЕ.“

НАЈВЕЋА НАКЛАДА СРПСКИХ КАЛЕНДАРА

ШТАМПА СЕ 50.000 КОМАДА.

Изашли су из штампе **календари за 1897. годину:**

Нови „Орао“ велики српски народни илустровани календар са забавном библиотеком — — — — — — — — — — — 50 н.
„Годишњица“ велики српски народни илустровани календар — — 35 н.
„Застава“, велики српски народни илустровани календар — — 33 н.
„Нови Србобран“, велики српски народни календар — — — 30 н.
„Велики планетар“, српски народни календар — — — — 30 н
Зидни календар за годину 1897. — — — — — — — 30 н.
Календар за откидање сваки дан за 1897. (Блок календар српски)
Alter Wiener Bote für das Jahr 1897. — — — — — 40 н.

Мали календари са лепим садржајем за народ:

„Ружица“ — „Црногорац“ — „Босанац“ — „Сремац“ — „Ласта“ — „Планетар“ — „Србобран“ — „Орлић“ „Новосађанин“.

Цена је малим календарима **20 новчића.**

Katoličko hrvatski Koledar za 1897. godinu 20 novč.
Veći katoličko hrvatski Koledar za 1897. godinu 30 novč.

На свима овим календарима дајемо **33⅓%** процента ко за готово купи а нашим комисионарима уибичајени рабат.

Осим наших имамо на стовариштy и страних календара: немачких, мађарских, словенских и хрватских — и купцима за готово дајемо највећи рабат.

Солидне препродавце тражимо.

Нови Сад, октобра 1896.

563 3—5 **БРАЋА М. ПОПОВИЋ.**

Главни уредник: др. Емил Гаврила. Одговорни уредник: Ђока Ђорђевић. Штампарија Ђорђа Ивковића.